

Yeşaya, on dokuzuncu ve yirminci bölümler

- I. Yahuda'yla ilgili peygamberlikler (1-12)
- II. **Uluslarla ilgili peygamberlikler (13-27)**
 - A. Babil'in yükü: Rabbin Günü'nde tamamlanacak bir peygamberlik (13:1-22)
 - B. Moab'ın yükü: Bir gecede biten yıkım (15:1-16:14)
 - C. Şam'ın yükü (17:1-14)
 - Ç. Habeş ilinin ırmakları ötesindeki ülke (18:1-7)
 - D. **Mısır'ın yükü (19:1-25)**
 1. **Tanrı Mısır'ı ziyaret edecekti (19:1-4)**
 - a. Mısır'ın yalancı tanrıları titreyecekti (19:1,3).
 - b. Yurttaşları arasında düşmanlık cepheleri oluşacaktı (19:2).
 - c. Mısırlılar sert bir efendiye teslim edilecekti (19:4)
 2. Nil'in kurumasıyla Nil'e bağlı sanatlarla yaşamı destekleyen iş kolları duracaktı (19:5-10).
 - a. Tarlalar kuruyacaktı (19:7).
 - b. Balıkçılar boş ağla eve dönecekti (19:8)
 - c. Keten bez dokuyanlar işsiz kalacaktı (19:9).
 3. Mısırlılar'ın bilginleri de kargaşaya çare bulamayacaktı (19:11-15).
 4. Korkunun uzun kolları Mısır'a sarılacaktı (19:16-17).
 5. Mısır'da Kenan dilini konuşan ve ordular Rabbine ant eden beş kent bulunacaktı; birinin adı Yıkım'dır (19:18).
 6. Tanrı'nın ziyaretinin şöyle sonuçlanacaktı: (19:19-22)
 - a. Mısırlılar Tanrı'ya dönecek (19:19-22).
 - b. «O günde» hem Asur hem Mısır İsrail'le birlikte kutsal kılınacaktır (19:23-24).
 - E. Habeş ve Mısır'ın sürgünlüğünün bildirisi (20:1-6)
 1. Yeşaya'nın simgesel soyunukluğu (20:1-2)
 2. Simgenin açıklanması (20:3-4)
 - a. Tıpkı Yeşaya'nın üç yıl çıplak gezdiği gibi Asurlular üç yıl içinde Mısır'la Habeş'in esirlerini sürgün edecekti.
 - b. Utanç içindeki sürgünler çıplak ve yalınayak olarak götürüleceklerdi.
 3. Tanrı halkının alması gereken ders: İnsanlara değil, Tanrı'ya güven (20:5-6).

19:1 Mısır'ın yükü: İsraililer tarihleri boyunca sıkıntı içindeyken Tanrı'ya güvenecekleri yerde 'Mısır'a başvuruyorlardı (20:5'le ilgili nota bkz.) Bu nedenle Mısır alçaltılmalıydı. Şöyle:

1. Mısır'ın ilahlarının aslında yeteneksiz, var olmayan birer hayal kuruntusu olduğu açıklanacaktı (19:1).
2. İç savaşlar çıkacaktı. Yurttaşlar arasında düşmanlık cepheleri oluşacaktı (19:2).
3. Önderleri bilgelikten yoksun olacaktı. Telaş içinde yalancı tanrılara, büyücülere, cincilere danışacaklardı, ama boşuna (19:3,11-15).
4. Mısır sert bir efendinin eline verilecekti (19:4).
5. Nil Irmağı'nın sularına dayanan tarım ve iş kolları kurayacaktı (19:5-10).
6. Korku, güçlülere de, güçsüzleri de saracaktı (19:16-17).

Rab tez giden buluta binmiş: (Mezmur 104:3). Bildirilen yargının çeşitli yönleri şunlardır:

1. İç savaş (19:2)
2. Gerçekten sapma (19:3)
3. Esirlik (19:4)
4. Kaynak, ürün ve gücün azalması (19:5-10)

Bu etmenler, Tanrı'nın her yerde her çağda verdiği sıkıdüzeni betimler.

Mısır'a gidiyor: «Mısır», İbranice'de «Misraim»dir, yani «Mısırlar» («im» = «lar»). Mısır Uygarlığı, Yukarı Mısır ve Aşağı Mısır egemenliklerine ayrılmıştı. Bazen birleşik, bazen bölünmüş olarak yönetilirdi.

Mısır'ın putları [Tanrı] yüzünden titreyecekler: Tanrı, İsraililer'i Mısır'dan özgür kıldığı dönemde Mısır tanrılarını yargıladı (Sayılar 33:4). O vuruşu «anımsadıkları» için şimdi Tanrı'nın tez gelişi nedeniyle titriyorlardı (Yeremya 43:13; Hezekiel 30:13). Sahte bir dinin desteklediği devlet yerle bir edilecekti (Çıkış 12:12; Yeremya 12:17; 46:25). Bir ulus tarih boyunca tapındığı tanrılarını, gerçeği yalanlayan birer kuruntu olduğunu bir anda görürse şoka uğrar. Her bir yurttaş için büyük bir hayal kırıklığı olur. Işığın parlaması yüreğin karanlık boşluğunu meydana çıkarır.

Ne Piankhi (19:2 ve 4'le ilgili notlara bakın) ne de diğer Etiyopyalı egemenler, Mısır tanrılarını karşı savaş açtılar. Tam tersine Asur, düşman ülkelerinin tanrılarını alçaltma zorunluğunu duydu (10:10-11; 36:18-20).

Mısır'ın yüreği kendi içinde eriyecek: (13:7; Mezmur 22:14). Tanrı'nın Mısır'ı yargılaması, O'nun sabrını ve acımasını kanıtlar.

1. Mısır'ın egemenliği 1600 yıl sürdü. Bu uzun yıllar boyunca Mısır:
 - a. Yalancı tanrılara ve krallara tapındı,
 - b. Büyücülük yaptı,
 - c. İnsanları köleliğe zorlamak için kaçırdı,
 - ç. Esirleri ezdi.

¹Eklere Kutsal Kitap'ta Adları Geçen Önemli Yerler kaynağından alınan notlara da bakın.

2. Mısır:

- a. Tanrı halkını ezdi (Çıkış 1:8-14).
- b. Tanrı halkını yok etmeye çalıştı (Çıkış 1:15-22).
- c. Başarılı olmayınca İsraililer'i daha da ezdi (Çıkış 5:6-19).
- ç. Onları özgür bırakmayı defalarca reddetti (Çıkış 7-11).
- d. Kızıl Deniz'de İsraililer'i dünyadan silmeye kalktı (Çıkış 15:9).
- e. Rehoboam'ın döneminde İsraililer'i çapul etti (1. Krallar 14:25,26).
- f. Asur'a karşı savunma çabası içinde İsraililer'e bazen yardım eder, bazen onları yalnız bırakırdı (1. Krallar 17:3-6; 18:21,24).

3. Mısır, Tanrı halkının O'na tapınmaktan vazgeçmelerinde büyük bir rol oynadı.

- a. Birçok İsraili esirken Mısır'ın yalancı tanrılarına tapınmayı öğrendi (Yeşu 24:14; Hezekiel 20:8),
- b. Mısır'dan ayrılmalarına karşın İsraililer, sürgüne gidinceye dek yalancı tanrılara tapınmaya ve büyücülükle uğraşmaya çok eğilimlidir. Kral Manasse, en büyük oğluna Amon adını verdi. Amon, bir Mısır tanrısının adıydı (2. Tarihler 33:20).

Bu ayrıntıları izleyen kişi, Mısır'ın bu denli uzun bir süre ayakta kalışına yalnızca şaşırabilir. Gerçekten de Tanrı'nın sabrı olağanüstüdür.

19:2 şehir şehre karşı, ülke ülkeye karşı: Mısır'ın parçalanması İ.Ö. 760-750 yıllarında, 22. hanedanın egemenliğinin sonuna doğru başladı. İ.Ö. 735 yılında Yukarı Mısır'ın egemeni Piankhi ile Sais ve Memfis'in kralı olan Tafnekht arasında bir güç çatışması oldu. Diğer prenslerin kimisi Piankhi'yi, kimisi de Tafnekht'i destekledi. On, on iki yıl sonra Bocchoris ile Şabak (18:2) arasında başka bir rekabet gelişti. Bu dönemden sonra Mısır artık bölünmüş sayılırdı. Herhangi bir kriz, prenslerin birbirlerine karşı savaş açması için bir bahane olabilirdi. (Prensler aslında birer kent yöneticisi olmalarına karşın kendilerine kral unvanını aldılar.) Psammetikus döneminde Mısır on iki eyalete bölünmüştü. Bir eyaletin valisi olan Psammetikus, diğerlerinin arasındaki düşmanlığı körükledi. Bu, İ.Ö. 670 yılında onun diğerlerinin önderi olarak yükselmesiyle sonuçlandı (MH, s.105; JFBs.450; The Pulpit Commentary, s.312).

19:3 öğüdünü bozacağım: Mısırlılar, Tanrı'ya karşı gönüllü bilgisizliklerinin bedelini ödüyorlardı. Onlar, insansal bilgeliği bırakarak yalancı tanrılara, büyücülere, cincilere ve bakıcılara danışacaklardı. Günah, kişiyi ruhsal ilkelerden uzaklaştırarak akli aptallaştırır; öyle ki, mantıklı öğüt saçmalık olarak görünür. Günahlılar, günahın aldaticılığına kapılmaya atanmıştır (İbraniler 3:12). Bu durumda «kötüye iyi, ve iyiye kötü» derler (5:20). Dünyadan ya da dünya altından gelen sesleri Tanrı'nın öğütlerinden çok yeğlerler. Onları kurtarabilecek tek kurtuluş gerçeğini reddeder, şeytani öğüde hayran kalırlar.

cincilere ... danışacaklar: İsraililer'in yaptığı gibi (8:19)! Mısırlılar tarih boyunca büyücülüğe karşı saygı ve güven duydular (Çıkış 7:11,12,22; 8:7, 18,19).

19:4 Mısırlılar'ı sert bir efendinin eline vereceğim: Bu efendi kim olabilir? Asur kralı (20:4), Babil kralı Nebukadnetsar ya da oğlu Nebukadretsar (Yeremya 43:10-13; Hezekiel 29:19; 30:10-19), Fars kralı Koreş'in oğlu Kambises (Kambyses) ya da Psammetikus (19:2) adları ileri sürülür. Yoksa Piankhi (18:2) ya da Esar-haddon olabilir mi?

Eğer Piankhi bu ayette söz edilen «sert efendi» ise, bu peygamberliğin tarihi İ.Ö. 735 yılı kadar erken olabilir. 19:2'de «... şehir şehre karşı, ülke ülkeye karşı savaşacaklar» bildirisi Piankhi'nin Mısır'ı yenen egemen oluşunu destekler. Öte yandan Piankhi «sert bir efendi» (19:4) değildi. Tarihe göre yumuşak huylu, acıyan biriydi. Aynı zamanda Tsoan (19:11), Piankhi'nin döneminde önemli bir rol oynamıyordu. Ayrıca eğer 19:13'te Memfis olarak çevrilen sözcük gerçekte Napata (Nof) ise (Bundan sonraki paragraftaki nota ve 19:13'le ilgili açıklamaya bakın), şuna da dikkat çekmek gerekir: Napata Piankhi'nin başkentiydi.

Bu ayrıntıları göz önünde tutarak Mısır'ı yenen egemen Asurlu Esar-haddon muydu? Onun katı yürekli olduğuna kuşku yoktur. Örneğin, egemenlik tahtına çıktıktan az sonra Esar-haddon, Sayda kralı Abdi-Milkut ve Kundi kralı Sanduarri'nin başlarını kesip başkomutanlarının boyunlarına astı (G. Smith, Eponym Canon, sayfa 137-139'dan alınan The Pulpit Commentary, sayfa 313'e aktarma). Arabistan'a karşı yaptığı bir saldırıda ikisi kadın olan sekiz egemeni öldürdü (Records of the Past, 3. cilt, sayfa 106,107'den alınan The Pulpit Commentary, sayfa 313'e aktarma). Acımasızca Mısır'ı parça parça böldü. Kentlerin adlarını değiştirdi. Yirmi eyalet kurup üzerlerine yirmi vali atadı. Valilerin başlıca görevi, yönetimleri altında olanları öldürmek ve çapul etmektir. Tsoan ise, o dönemde (İ.Ö. 690) en önemli kentlerden biriydi (19:11'da bulunan nota bakın). Napata (Nof ve Memfis [19:13] olarak da tanınıyordu) Asurlu egemene karşı duran yurttaş partisinin merkeziydi.

katı yürekli bir kral onlara hakim olacak: Günahlı bireyin katı yürekli, sert bir efendinin eline teslim edileceğine kuşku yoktur. Mısır'ın sert efendisi Asur'du. Tarih boyunca belirli ülkelerin katı yürekli kralları, yurttaşlarını ezerdi. Ama başka tür sert efendiler de vardır. Kişinin tutkuları -- içki, uyuşturucu maddeler, pornografi, açgözlülük, oburluk, tembellik, v.b. -- onun zamanını savurur, enerjisini tüketir, erdemli amaçlar için kullanılması gereken özyapıyı alçaklığa saptırır. Buna benzer «katı yürekli krallar» sayısız insanları pençelerinde tutar. «Sıkıştıranlar yüzünden Rabbe» yakarana ne mutlu, çünkü ona «bir Kurtarıcı ve Koruyucu gönderilecektir» (19:20).

YAHVE diyor: Mısır, «YAHVE bizim Tanrımız değildir. O'na değil, başka tanrılara hizmet ediyoruz» diyebilirdi. Tanrı onlara, «Evet başka tanrılara, var olmayan tanrılara, hayallerinizin ürünlerine hizmet ediyorsunuz. Ama sizden hesap soracak olan Ben'im!»

19:5 ırmak: ¹Nil Irmağı anlatılmak istenir. O günlerde Mısır'da bu ırmağa dayanan dört iş kolu vardı: Balıkçılık, tarım, keten ve pamuk dokumacılığı.

sular denizden eksilecek ve ırmak çekilip kuruyacak: Nil'in kurummasına, Etiyopya'da az yağmur yağması neden olabilirdi. Aynı zamanda iç savaşlar yüzünden kanallarla hendeklerin onarımı da savsaklanmış olabilirdi (Hezekiel 30:12).

Yalnız ırmağın eksilmesiyle bitmeyecek, Mısır'daki eksiklikler çok yönlü olacaktır:

1. (Denildiği gibi) yaşam sağlayan ırmağın suları azalacaktı (19:5,6).
2. Bitkiler kuruyacaktı (19:6,7).
3. İş kolları durdurulacaktı (19:8,9).
4. İnsanlar yıkıma uğrayacaktı (19:10).

Eksilmek, küçülmek, azalmak, günah tarafından yönetilen bir yaşam için belirlenen yargıdır. Günahın yüreğinde konut kurmasına izin veren kişi, yaratılış amacına varamaz. Tam tersine, budalalığa, bencillığe, amaçsızlığa, başarısızlığa esir olur.

Tanrı'nın insanlar için tasarısı bambaşka'dı. O, insanları Kendi benzerliğinde yarattı. İnsanlar, nefes alabildikleri için duydukları şükran borcunu Tanrı'yı hoşnut etmekle, O'nunla paylaşımında bulunmakla, O'na hizmet etmekle ödemeliler. Tanrı'yı en doğru biçimde temsil etmek için ve O'nun egemenliğini yaymak için en yararlı biçimde yaşamaya özen göstermeliler.

19:6 kamışla saz solacak: (18:2)

19:7 çayırlar... ekilmiş tarlalar: Nil kenarları verimli ürünleriyle tanınmıştı (19:5; Tekvin 13:10; Tesniye 11:10).

19:8 balıkçılar: Mısırlılar'ın büyük bir kesimi, balık avlayarak, taze ya da tuzlanmış balıklar satarak geçimini sağlıyordu. İsraililer Tanrı'ya karşı iyilikbilmezlik yaparak Mısır'da «parasız» yedikleri balıklar için yakınıyorlardı (Sayılar 11:5).

olta atanlar: Bazı Mısır mezarlarında olta atanların resimleri bulunur.

ağ yayanlar: Balıkçılıkta ağ yaymak olta atmaktan çok yeğlenirdi.

19:9 keten: Keten zenginlerin giysisiydi (Luka 16:19). Mısır keteni tanınmıştı (Çıkış 9:31; Süleyman'ın Meselleri 7:16; Hezekiel 27:7). Keten dokumasının yapılışı Mısır mezarlarında resimlenirdi. İsraililer de bu sanatı Mısır'dayken öğrendiler (Çıkış 26:36).

19:10 direkler: 3:1'de olduğu gibi önderler, zenginler ve soylular anlatılmak istenir (19:11-15; Mezmur 11:3).

ücretli işçiler: Hem önderlerle soylular hem de işçilerle yoksullar yıkıma uğrayacaktı.

19:11 Tsoan: ¹Tsoan Nil'in en doğu kolunda bulunurdu, Mısır'ın diğer bölgelerine göre Kenan sınırına oldukça yakındı (Sayılar 13:22). Aşağı Mısır'daki bu kent Tanrı'nın, Musa'nın eliyle yaptığı harikalara tanık oldu (Mezmur 78:12,43).

Tsoan (Tanis olarak da tanınıyordu), çoban-krallar döneminden beri önemli bir kent sayılmazdı. Ne var ki, Mısır'la Asur arasındaki savaşlar döneminde önem kazandı. Esar-haddon onu bir eyaletin başkenti yaptı (G. Smith, History of Asshurbani-pal, sayfa 21,1.2'dan alınan The Pulpit Commentary, sayfa 314'e aktarma). Tsoan, Esar-haddon'un oğlu Aşurbanipal'ın egemenliğinde Asurlular'a karşı direndi. Ama çok vakit kaybetmeden Asurlular Tsoan'ı yeniden denetimleri altına aldılar. Tsoan'ın kralı Petubastes'i Nineve'ye sürdürdüler.

firavun: Büyük olasılıkla sözü edilen firavun Piankhi'nin oğlu Tirhaka'dır. Sanherib'in saldırısı sırasında (37:8,9,37; 2. Krallar 19:8,9,36) Şabatok kraldı. Buna karşın gerçek gücün Tirhaka'nın elinde olması olasıdır. Belki Şabatok daha yaşarken, ama kesinlikle onun ölümünden sonra (İ.Ö. 698) Tirhaka hem Mısır hem de Etiyopya üzerinde egemendi. Esar-haddon Mısır'a geldiğinde Tirhaka'nın bu yetkisi vardı (İ.Ö. 673). O sırada Tirhaka'nın başkenti Napata'ydı (Memfis).

hikmet: «Tanrı, dünya bilgeliğini akılsızlığa dönüştürmedi mi?» (1. Korintliler 1:20). Dünya bilgeliğinin nitelikleri her yerde her çağda aynıdır:

1. Övünme ruhu.

Övünme, her zaman övünenin güçsüzlüğü için bir belirtidir. Güçlü biri, övünmeye gerek duymaz. Onun güçlülüğü bilinir.

2. Çağdaş olayları yorumlamada yetersizlik.

Mısırlılar, YAHVE'nin onlara ilişkin düşüncelerini anlayamadılar ya da anlamak istemediler (19:19-23). Bu nedenle sahte yöntemlere -- büyücülüğe, yıldız falına, v.b. -- başvurdular. Çağdaş insanlar aynı nedenler yüzünden benzer yöntemlerle -- transandantal meditasyon, falcılık, vb. ile -- uğraşırlar. Öyle ki, kendi düşünceleriyle sarhoş olurlar (19:14).

3. Sarhoşluğa benzer düşünce uyumsuzluğu, kararsızlık, düzensizlik, yararlı emeğin yoksunluğu, sapıklık (Yakup 3:14-17).

«Yüreğin tutkusunun iğrençliğine» teslim edilmek ne korkunç bir şey (Romalılar 1.24)!

hikmetli öğretçüler: Mısır bilgelik açısından tanınmış bir ülkeydi (1. Krallar 4:30; Haberciler'n İşleri 7:22). Öğütçülerin iki sınıfı vardı:

1. Sadece soyluluk ortamında doğdukları için bilgin sayılan soylular,
 2. Özel eğitim görmüş oldukları için «hikmetli öğretçüler» olarak tanınanlar
- Her iki sınıfın bilgeliğinin de yetersizliği açığa vurulacaktı.

Bilge görünen önderler aslında insanları gerçek olandan saptırıyorsa, Tanrı önünde savurgan, akılsız (sefih) ve budala «unvanını» taşırlar. Kişi, tanrısal ilkelerden habersiz önderlere karşı kendini korumalı. Doğru yoldan saptırılmamak için gerçeği araştırarak önlem almalı. Sahte önderler şu aşamalarda bulunur:

1. Devlette

- a. Kendi ülkesinin yanlışlıklarına göz yumar.
- b. Diğer ulusları aşağı görür.
- c. Aşırı yurtseverliği körükler.
- ç. Başka ülkelerin sınırlarına saygı göstermez.
- d. Kendisinden zayıf olan toplulukları sömürür.
- e. Ülkesinin Tanrı açısından var oluşu nedenine aldırış etmez (Romalılar 13:1-6).

2. Topluluk arasında

Topluluğun saygısını kazananlar kimlerdir? Kaba kuvvetle davrananlar mı yoksa esenlik içinde adalet yoluyla anlaşmazlıklara çare bulanlar mı? Milleti kazıklayanlar mı yoksa alın teriyle dürüstçe çalışanlar mı? Bir anlık eğlence sunan şarkıcılar, müzisyenler, yıldızlar mı yoksa erdemli yaşam örnekleriyle ve ikna edici sözlerle başkalarını yararlı işlere yöreklendirenler mi?

3. İnanlılar topluluğunda

- a. İnsansal bilgi ve felsefeyi ruhsal öğreti olarak iletir.
- b. Ruhsal ilkeleri öğretir ama uygulamaz.
- c. İman ilkelerini biçimciliğe çevirir.
- ç. Gerçeği duygularla ölçer.
- d. Kurtarıcı İsa Mesih'in aracılığıyla Tanrı'yla kişisel bir ilişki içerisinde olmayanları «doğru» bir yaşam sürdürmeye yöreklendirir.

4. Ailede

- a. Aile üyelerini İsa Mesih'i Kurtarıcı olarak kabul etmeye ve Kutsal Yazı'ya uygun yaşamaya yöreklendirmez.
- b. Tanrısal ilkelere göre değil, dünyanın ölçütlerine göre başarıyı değerlendirir.

kralların oğulları: Firavunun öğretçüleri çoğu kez dinsel eğitimden seçilirdi. Askeri görevlerden seçilen öğretçüler, dinsel eğitim konumuna getirilirdi. Bilgelerin oğlu ya da kralların oğlu olarak tanınırlardı.

19:12 bildirsinler ... orduların Rabbi, Mısır için ne tasarladı: Öğütçülerin bilgelik kaynağı Tanrı değildi. Başka kaynaklara dayandıkları için Tanrı'nın ne yapacağını bilemezlerdi. Bunu kavrayamadıklarına göre bilgelikleri yarım kalmıştı. Yarım kalan bir bilgelik artık bilgelik sayılamaz. Bu «yarım bilgelik»le ülkeyi saptırdılar (19:13). Yusuf ve Daniel'in ilettiği bilgelikle ne denli karıştırdır (Tekvin 40:5-22; 41:1-36; Daniel 2:1-13,16-45; 5:5-9,13-17,25-27)!

19:13 Memfis: Memfis, kimi metinlerde «Nof» olarak geçer (19:4,11'le ilgili notlara bakın). Memfis, birleşmiş Mısır'ın ilk başkentiydi (İ.Ö.3000). Nil Irmağı'nın batı kıyısında, bugünkü Kahire'nin biraz güneyinde bulunuyordu.

19:14 Rab ... baş dönmesi ruhu karıştırdı: Bu durumun anlaşılması zor değildir. Kişinin tasarısı Tanrı'ninkine uymazsa onu kargaşaya sürükler. Kişi tasarısının bozulması karşısında başını kaşıyıp durur. Ne var ki, Tanrı'nın onu kendi düşüncelerinin doğal sonucuna teslim ettiğini de anlaması gerekir (Amos 3:6; 2. Samuel 15:31; Romalılar 1:28).

sarhoş kendi kusmuğu içinde nasıl iki yana giderse, Mısır da ...: Uzun yıllar varlık, bolluk ve rahatlık sağlayan bir ortam, sarhoşluğa benzetilen töredışı davranışlar oluşturabilir. Benimsenen ölçütler yanlış olmakla kalmaz, aynı zamanda iğrenç ve utandırıcıdır.

19:15 başın yahut kuyruğun: Baş, yüksek görevlerdeki (19:11-15), kuyruk ise, işçileri anlatır (19:8-10).

hurma dalı yahut saz: Baş ve kuyruk gibi, «hurma dalı» önderleri ve «saz» da topluluğu anlatır (9:14,15; 10:33,34).

19:16 kadın gibi ... titreyip yılacaklar: Titreyenler, ulusu oluşturan bireylerdir. Yargı yüzünden çaresizlik, korku, güçsüzlük Mısırlılar'a egemen oldu (Yeremya 51:30; Nahum 3:13). Bir ulus yargılanırsa, ulusu oluşturan bireylerin günahları yüzündendir. Bireyler sıkıntı çekmeden bir ulus yargılanmaz. Eğer o ulus Tanrı'nın acımasını yeniden uyandıracaksa, bu ancak bireylerin kişisel günahlarından dönmeleriyle olur.

Rabbin üzerlerine salladığı el: Burada Tanrı'nın yabancı ordularla getirdiği yargı (10:5,32; 30:32) anlatılmak istenir.

19:17 Yahuda ... Mısır için dehşet olacak:

1. Yahuda'daki peygamberler Tanrı'nın tasarladığı yargıyı Mısır'a ileterek Mısırlılar'ı yıldınlığa düşürecek. Bu nedenle Mısır Yahuda'yı, endişeli haber kaynağı olarak görecekti.
2. Asurlu egemenler, Esar-haddon ve oğlu Aşurbanipal, Mısır'a karşı savaş açtılar. Orduları kuzeydoğudan geldiği için sanki Yahuda'dan gelmişler gibi göründü.

19:18 o gün: «O gün» oç günü değildir. Tam tersine, oç gününün oluşturduğu Tanrı'ya dönme günüdür (1:25-27; 2:2-4; 4:2-6; 6:13, v.s.).

Kenan dili: Kenan dili, Kenan bölgesinde oturan İsraililer'in dili, İbranice, peygamberlerin dili anlamına gelir! Filistin göçmenleri, çok erken bir tarihte başlayarak Nil Deltası'nın doğu bölgesine

yerleşti. Zamanla onların kültürü, oldukça büyük etki yaptı. Mısır edebiyatı, Filistinler'in çarpıcı filolojik etkisini yansıtır. Ne var ki, Yeşaya için önemli olan, İbranice dilinin etkisi değildi. O, Tanrı'yı tanıyan Yahudiler'in benimsediği ilkelerin, tanrısal öğretinin Mısır'da yayılacağını vurguladı. O denli güçlü bir etkiyle yayılacaktı ki, «Mısırlılar Rabbi bilecekler» (19:21) denilecekti. Tarihçi Filo'ya göre Mısır kralı, Yahudiler'in yeni kurulmuş olan (İ.Ö. 332) İskenderiye'ye yerleşmelerini isteklendirmek için onlara ayrıcalıklar tanıdı. Zamanla Yahudiler'in sayısı yaklaşık bir milyon oldu. Onlar orada en büyük etnik topluluktu. Yahudiler'in Mısır'a bir sonraki akını, VI. Batlamyus (Filometor)'un döneminde oldu (19:19'la ilgili nota bakın). Yahudiler'in etkisiyle YAHVE Mısır'da tanıtılmaya başlandı. Ama bu peygamberliğin bütünüyle gerçekleşmesi gelecekte olacaktır.

Rabbe and eden: Rabbe ant edenler, kendilerini resmi antlaşmayla Tanrı'ya bağlayanlardır (65:16; Tesniye 6:13).

Yıkım şehri: Güneş Kenti olan «'Ir-ha-Khêres» mi ya da Yıkım Kenti olan «'Ir-ha-hêres» mi anlatılmak istenir? Eğer Güneş Kenti'nden söz ediliyorsa, anılan kent Heliopolis'tir. Heliopolis, güneş tanrısının kentiydi. Anlamı şöyle olabilir: Güneş tanrısının kenti olarak bilinen kent, güneş tanrısının yıkıma uğramış kenti olarak bilinecektir. Yalnız o kent değil, tüm yalancı tanrılara tapınma yıkıma uğrayacaktır.

19:19 mezbah: Yerusalem'de Tanrı'nın kabul ettiği tek tapınak bulunuyordu. Mısır'da kurulacak sunaklarla dikili taşlar, yalnız Tanrı'yı anımsatma işlevini göreceklerdi (19:21'e bakın). Mısır kralı Batlamyus Filometor'un ve kraliçesi Kleopatra'nın izniyle Onasis, İ.Ö. 150 yılında Yahudiler'in bir tapınağını kurdu. İçinde bir sunak yaptığı sanılır. Yosefus, Onasis'in Batlamyus Filometor'a Yeşaya'dan bu parçayı gösterdiğini, böylece de tapınağı kurmak için izin aldığını ileri sürer. Bu açıklamanın dayanağı varsa da, söz edilen olay bu peygamberliğin tamamlanışı değildir.

dikili taş: Dikilitaşlar, bir toplumun hangi ilaha inandığını belirtirdi. Tanrı, tapınmak için taş dikilmesini yasakladı (Tesniye 16:22). Bu nedenle bu dikilitaşın işlevinin tanıklık olduğu söylenebilir. Yani özellikle Mısır'ın bu bölgesinin Tanrı'ya ait olduğunu belirtecekti.

Dikilitaş kuran bir kişi, ilahından utanmaz. Mesih inanlısı da Tanrı'dan utanmasın (Matta 10:32-33; Luka 12:8-9)! Mesih inanlılarının birer dikilitaş olduğu söylenebilir. «Dikilitaşlar» çevrelerindeki insanlara, Tanrı'nın özyapısına ve koşullarına tanıklık etmeli. Dünyanın dört bucağında «dikilitaşların» bulunması çok önemlidir. Tanrı, izin verdiği olaylar aracılığıyla toplumları Kendisini aramaya isteklendirir. Bu istek doğunca, Tanrı'yı arayanları destekleyen bir tanık yoksa, ne denli acınacak bir durum gerçekleşir.

19:20 Rabbe feryat edecekler: Mısırlılar artık yalancı tanrılara değil (Mezmur 65:2; 1. Selanikliler 1:9b), gerçek Tanrı'ya içtenlikle yalvaracaklar. Üstelik Tanrı'nın bildirdiği koşullara göre O'na yaklaşacaklar (19:21).

kurtarıcı ve koruyucu: En bütün anlamıyla kurtarıcı ve koruyucu deymi İsa Mesih'i anlatır. Ama ikincil anlamıyla Büyük İskender belirtilir. O, Mısır'ı Farisler'dan özgür kıldı. Onun adını taşıyan İskenderiye'ye İsraililer yerleşmişti. Mısır kralı Batlamyus, onlar için Eski Antlaşma'nın Grekçe'ye çevrilmesini buyurdu.

19:21 kurban, takdime, adak: Hem Yahudiler, hem de Yahudiler'in inancını benimseyenler yıldan yıla Yerusalem'e gider, Tanrı'ya kurban keserek tapınırlardı (Zekarya 14:16-19; Malaki 1:11; Haberciler'in İşleri 2:9-11).

19:22 Rab Mısır'ı vuracak: Tanrı, tüm dünyayı yalnız bir kez yargıladı. Ama insanları günahtan Kendisine döndürmek için onları sayısız kereler sıkıdüzene soktu. Tanrı sevgisinden doğan bu sıkıdüzenler O'nun acımasıyla dolup taşar. Bunlardan biri, Mısır'a dokunan bu vuruştur! Tanrı'nın vuruşu şu üç sonucu oluşturdu:

1. Mısırlılar Tanrı'ya dönecekti (Mezmur 119:71; İbraniler 12:10-11).
2. Mısırlılar'ın yalvarışları kabul olunacaktı.
3. Tanrı onları iyi edecekti (Tsefanya 3:8,9; 2. Korintliler 4:17).

vuracak ve iyi edecek: Tanrı günahlı bir topluma/kişiyeye acırsa, o toplumun/kişinin O'nun acımasının değerini anlamasını ister. O zamana dek sıkıdüzenle eğitir (57:15-19; Hoşea 5:15).

Vurmak ve iyi etmek Tanrı gözünde bir sürecin iki yönüdür. İnsanlar vurma ile iyi etme arasındaki bağlantıyı anlamayabilirler. İnsanlar bin bir türlü nedenlerle başkasına «vurmak» -- incitmek, ona ders vermek, ondan öğ almak -- ister. Birisine «vururken» kimileri,

1. İyileşmez bir yara açmak, kalıcı bir zarar oluşturmak amacıyla vurur.
2. Açtığı yaranın iyileşmesi ya da iyileşmemesiyle ilgilenmez, birini öbüründen yeğlemez.
3. Açtığı yaranın iyileşmesini umar, ama iyileşmesi için eylemde bulunmaz, kişisel sorumluluğuna sırt çevirir.
4. Yararlı bir amacı gerçekleştirmek için «vurur» ama beceriksizliğinden iyileştiremeyeceği yaralar açar.

İnsanlar bu konuda acımasızca beceriksiz olur. Bu nedenle Davut, «Rabbin eline düşelim; çünkü O'nun rahmetleri çoktur. İnsan eline düşmeyelim» diyerek yalvardı (2. Samuel 24:14). Tanrı'nın sıkıdüzenle açtığı yaralar, iyileştirme gücünü kesinlikle aşmaz. Bu gerçeğin en çarpıcı örneği, Eyup peygamberdir.

19:23 büyük yol: Bu peygamberlik 11:16'ya benzer, ama amacı ayırdır. 11:16'daki yol, İsraililer'in kendi ülkelerine dönmeleri için kolaylık sağlayacaktı. 19:23'teki yol Mısırlılar, Asurlular ve İsraililer arasındaki ilişkiyi, özellikle ruhsal paylaşımı olanaklı kılmak için kurulacak. Düşmanlar arasında ruhsal paylaşımı sağlayabilen tek bir Yol vardır, o da Kendini yol olarak tanıtan Mesih İsa'dır (19:20; Yuhanna 14:6).

Mısırlılar Asurlular'la beraber tapınacaklar: Yıllardır birbirlerine rakip olan, birbirlerini yenmeye çalışan iki ulus, Tanrı'ya boyun eğmekle birlik bulacaklar. Yahudiler'in, Mısır'da olduğu gibi (19:18,19'la ilgili notlara bakın), Mezopotamya'da da etkisi olacaktı. İsrail'in on oymağının İ.Ö. 721 yılında Yukarı Mezopotamya'ya sürülmesi, Yahudi inancının o bölgelerde yayılmasının başlangıcıydı. Yahuda'nın İ.Ö. 587 yılında Babil'e sürülmesi, Yahudiler'in ideolojik etkisini artırıyordu. Bilindiği gibi, Yahudiler'in büyük bir kesimi İsrail'e dönmedi, sürüldükleri bölgelerde kalmayı yeğledi. Bundan başka, Mısır'daki Selevkos prenslerinin politikasına göre tüm büyük kentlerde Yahudi kolonilerinin oluşturulmasına özen gösterilirdi.

Büyük İskender'in döneminden İsa Mesih'in günlerine dek İbraniler üç coğrafi bölgeye bölünmüştü: Filistin'dekiler, Mısır'dakiler, ve Suriye-Babil'dekiler. Aralarında sürekli iletişim olurdu. Yerusalem'deki dinsel kurallar İskenderiye'ye ve Babil'e bildirilirdi. Yerusalem'deki tapınak için her üç gruptan da para toplanır, güvenilir kişilerin eliyle her yıl Yerusalem'e getirilirdi. Bu peygamberliği andıran ilk olay buysa, ikincisi de Pentekost günüydü (Haberciler'in İşleri 2:9,10 [Partlar, Medler ve Elamlılar, Asurlular'ın eski egemenlik bölgesinde, Mezopotamya'da yaşıyorlardı.]). Ne var ki, bu peygamberliğin gerçek tamamlanışı gelecekte olacaktır.

19:24 o gün: Bu peygamberlikle bildirilen vaat ilkin İsraililer'e hoş gelmeyebilirdi. Yahudiler, Uluslar'dan olanlardan kat kat üstün değiller miydi? Tanrı'nın seçtiği halk olarak ayrıcalıkları çoktu. Tanrı'nın İsrail'i seçmekteki amacını unuttular: O İsrail'i dünyaya bereket olsun diye seçti (2:6,9'la ilgili notları inceleyin).

Ne yazık ki, İsraililer'in çoğu, diğer uluslardan yüce olmaları için seçildiklerini düşünmeye eğilimliydi. Bu tutumun sonuçta şöyle zararları oldu:

1. Ruhsal anlayışları körleşti (6:9-10).
2. Gururlu ve bencil oldular (Hezekiel 16:49-50).
3. Yahudi olmayanları dışlardı (Haberciler'in İşleri 10:11-19; Galatyalılar 2:11-15).
4. Mesih'i reddettiler (Yuhanna 19:15).

Ama «o günde» seçilmişliklerinin amacına erişeceklerdi: İsrail dünyanın ortasında bereket olacaktı.

İsraililer'in bereket olması, Tanrı'nın onlara yeni bir yürek vermesine bağlıdır (Yeremya 24:7; 32:39; Hezekiel 11:19,20; 36:26). Tanrı'yı tanıyan kişi, O'nunla sıkı ilişkide bulunduğu için bereket sağlar. Başkalarına bereket olan kişilerin bereket alması, ruhsal alanda doğal bir sonuçtur.

İsrail, Mısır, Asur: Yakub ve Esav gibi bir zamanlar birbirlerini yenmeye çabalayanlar Tanrı'nın lütfuyla esenlik içinde yanyana oturur, üstelik birlikte tapınır, tüm dünyaya bereket olur (18:7).

19:25 kavmim Mısır: Kavmim! Tanrı'nın Mısır'a karşı sevgisi bu iki harften taşmaktadır! İbrahim'in duası duyuldu (Tekvin 17:18).

ellerimin işi Asur: Asur, Mısır gibi LXX değerinde bir miras bırakmadı (19:20'yle ilgili nota bakın). Yine de Mezopotamya'da yaşayan Yahudiler'in önemli rolleri vardı:

1. Tek gerçek Tanrı'ya bağlılıkla tanıklık ettiler (Daniel 3:14-18; 5:17-24; 6:16-23; Yunus 3:1-5).
2. Yalancı tanrılara tapılmasına karşı durdular (Daniel 3:9-12).
3. Mesih inancının kabul edilmesi için bilmeyerek ortam hazırladılar.

Kavmim Mısır, ellerimin işi Asur ve mirasım İsrail: Bu cümle Tanrı'nın, insanları Kendisine döndürme gücüne tanıktır. Bu üç ülkenin geçmişini bilen, Tanrı'ya tapınacaklarını, O'nun da onlardan hoşnut olacağına asla inanmaz, olanaksız sayardı. Tanrı kayrası ölçülmez! Şu ayet akla gelir: «Bir zamanlar 'Halk' değildiniz, ama şimdi Tanrı'nın Halkı'sınız». Tanrı, ayırım yapmayarak İsa Mesih'i Tanrı ve Kurtarıcı olarak kabul edenleri ailesine kabul eder (Romalılar 9:24-26; 1. Petrus 2:9,10).

Tanrı, Mesih inanlılarını aşağıdaki açılardan görür:

1. Kendi halkı olarak

Tanrı'ya sığındıktan sonra Mısır da, Tanrı halkı sayılacaktır. Tanrı halkı, O'nunla sonsuz, ruhsal bir ilişkide olduğu için O'ndan alacakları önemli şeyler vardır. Tanrı'nın onları koruyacağını, gereksinimlerini karşılayacağını, onlara sürekli yol göstereceğini bilebilirler (Romalılar 9:25,26; 2. Korintliler 6:17; Efesliler 2:11-19; Titus 2:14; 1. Petrus 2:9,10).

2. Tanrı gücünün ürünü olarak

Hiç kimse kendi bilgeliğinin ve gücünün ürünü değildir. Herkes, Asur gibi Tanrı'nın ellerinin işidir. Her insan Tanrı'nın tasarımı, sevgisi, sabrı, üzüntüsü, sıkıdüzeninin ürünüdür (Mezmun 139:17-18a; Efesliler 2:10).

3. Tanrı'yı hoşnut eden özel varlıklar olarak (Romalılar 8:8; Galatyalılar 1:10; Filipililer 2:13; Koloseliler 1:10; 1. Selanikliler 2:4; 4:1; İbraniler 11:6; 13:16)
4. Tanrı'nın bereketlerinin işaretleri olarak (Mezmun 84:11)

Uluslarla ilgili şu gözlemler yapılabilir:

1. Ulusları oluşturan bireyler Tanrı'nın yaratılışdır (Mezmun 100:3).
2. Ulusların dünyada belirli sınırları vardır (Haberciler'in İşleri 17:26).
3. Ulusal öznellikler vardır. Bunlara göre uluslar Tanrı'ya hizmet etmeye çağırılırlar.
4. Tanrı Uluslar'ı, sürdürdükleri yaşam için yargılayacaktır (Matta 25:31). (Tanrı'nın ulusları yargılamasının nedenlerini inceleyen kişi, kendi yaşamı için ders alır).
5. Tüm ulusların aynı Kurtarıcı'ya gereksinimi vardır (Haberciler'in İşleri 4:12).

20:1 Asur kralı Sargon: On dokuzuncu yüzyılın ortasına dek Sargon'dan söz eden, neredeyse, tek kaynak Kutsal Yazı'ydı. Sargon, Asur'un son ve en görkemli hanedanının kurucusuydu. Sanherib'in babasıydı. Şalmaneser'in yerine geçerek İ.Ö. 722-705 yıllarında egemenlik sürdü. O dönemde Samiriye'yi ve Mısır'ı yendi; Susiana, Media, Küçük Asya (Anadolu) ve Kıbrıs'a karşı savaştı; ve Babil'i yönetimi altına aldı. Batlamyus'un Kanunu'nda Sargon'un adının Arkeanus olarak geçtiği sonradan anlaşıldı.

İsrail kralı Hoşea, Mısır kralı So ile antlaşma yaptı. Hoşea, buna güvenerek artık Asur kralına vergi vermedi. Bu karar ise, Şalmaneser'in İsrail'e saldırmasıyla sonuçlandı. Asur'un İsrail'i yenişinin, Sargon'un egemenliğinde tamamlandığı sanılır (2. Krallar 17:4-6).

İsrail'e karşı saldırı İ.Ö. 723 yılında başlamış, Sargon'un egemenliğinin ilk yılı, İ.Ö. 721 yılında sona ermiştir. İsrail'e saldırdığı sırada Şalmaneser'in egemenliğinin Sargon tarafından darbe yemişti olduğu sanılır. Sargon'un babasıyla dedesinin adları Asur kral listelerinde kaydedilmez. Sargon'dan önceki iki egemen, Şalmaneser'le Tiglatpileser'in yaptıklarından az bir bilgi kalmıştır. Bu iki gerçek, Sargon'un hükümetin dizginlerini zorla eline geçirdiği tezini destekler.

Sargon, çok yetenekli bir generaldi. Bu nedenle, Hizkiya Sanherib'in dönemine dek Asur'a başkaldırmaya uğraşmadı. İsrail, Mısır ve Habeş'in saldırıya uğramasına karşın bu yüzden Yahuda'ya saldırılmadı.

Tartan: Tartan, Sanherib'in Hizkiya'ya karşı gönderdiği generaldi (2. Krallar 18:17). Tartan, başkomutanlara verilen bir unvandı. Asur İmparatorluğu'nda tartan, egemenden sonra en güçlü kişiydi.

Aşdod: Asur çiviyazılarına göre, Sargon'un egemenliğinde ¹Aşdod'a iki kez saldırıldı: İlk kez Sargon'un dokuzuncu yılında (İ.Ö. 713), ikinci kez de on birinci yılında (İ.Ö. 711). İlk saldırının tartan yönetiminde, ikincisi de Sargon kendisinin komutanlığında olduğu sanılır. 20:1'de söz edilen olay ilk saldırıdır.

Bu dönemde Mısır'la ¹Etiyopya bir egemen altında birleşmişti. Egemenin adı Şabak ya da Şabatok'tu. Asurlular'dan kurtulmak için Aşdod, Mısır'ın yardımına ümit bağladı. Tartan Aşdod'u yendi. Ama Aşdod, Asurlular'ın boyunduruğunu üzerinden attı, Sargon'un atadığı kralı tahttan indirdi. Bundan sonra ¹Yahuda, ¹Edom ve ¹Moab'la birlikte ¹Filistinler, Mısır'la Etiyopya'nın yardımını rica etti. Yeşaya, bu bağlaşmaya karşı Yahuda'yı uyardı. Asur'un Mısır'la Etiyopya'yı

yeneceğini, bu iki ulustan olanları Asur'a süreceğini bildirdi (20:4). On iki yıl sonra Sanherib, Mısır'la Etiyopya'nın birleşmiş kuvvetlerini Ekron'un yakınındaki Eltekeh'te yendi.

Aşdod, Yunanlar tarafından «Azotus» olarak tanınırdı (Haberciler'in İşleri 8:40). Akdeniz bölgesinde bulunan beş Filistinli kentin en güçlüsüydü (Yeşu 13:3). Aşdod sözcüğünün, «güç» anlamındaki bir kökten geldiği sanılır. Mısır'ın üstesinden gelmek için, Asur'un ilkin Mısır'la bağlaşıklık olan Filistinler'i yenmesi gerekirdi. Aşdod'u ele geçirdikten sonra Asurlular, kentin savunma güçlerini arttırdı. Bu nedenle, Mısır'ın Psammetichus komutasında sürdürdüğü seferde ele geçirilmesinden önce Aşdod, 29 yıl dayanmış oldu.

20:2 çul: Çul, kederlilerin (2. Samuel 3:31) ve peygamberlerin (2. Krallar 1:8; Zekarya 13:4; Matta 3:4; 11:8) giydiği bol, uzun, koyu renkli, kıllardan yapılmış kaftandır.

çıplak: Yeşaya çırılçıplak değildi, çulla örtünmemişti ve yalnızca iç entarisini kuşanacaktı (1. Samuel 19:24; Amos 2:16; Yuhanna 21:7). Giysisi, o günlerin işçisinin gündüz kullandığı giysi olacaktı. Bir sonraki çağda Romalı bir asker, zırhını giymediği zaman «nudas», yani «çıplak» sayılırdı. Yeşaya da bunun gibi, peygamber olduğunu simgeleyen giysisinden soyunmuş bulunuyordu. Bu simgeyle Mısır'ın yağmalanacağını gösteriyordu. Yeşaya'nın giysisi, sessizce toplumu günahattan dönmeye çağırıyordu.

Benzer bir biçimde Mika peygamber, günahları yüzünden Yahuda üzerine gelen yıkım nedeniyle yakardı. Duyduğu üzüntüyü dışavurmak için «soyunmuş ve çıplak olarak gezeceğim» dedi (Mika 1:8). Bu bağlamda bir kişinin giyimiyle belirli bir haber bildirdiği anımsatılır. Özellikle Mesih inancının sürdürdüğü yaşamın her ayrıntısı, tanrısal ilkeleri belirgin biçimde yansıtan bir araç olmalıdır.

Yeşaya'nın bu biçimde Tanrı'nın haberini iletmesi kolay değildi. Halkın önünde peygamberden beklendiği gibi giyinmemesi, Yeşaya'yı şanından soydu, alay konusu yaptı. Onun bu rezilliğe katlanması Mesih inanlılarına örnek olmalıdır. Tanrı'yı tanıtmak, kişisel zarar olarak görünen üzücü durumlara yol açabilir. Mesih inanlısı, gerekirse utanılacak durumda olmaya hazır mı? Tanrı'ya hizmet eden bir Mesih inanlısı ününü ve güvenliğini Tanrı'ya bırakabilir. Yeşaya'nın giysisi utanç vericiydi, ama «deseni» (amacı) saygındı. Peygamber bundan utanç değil, kıvanç duyabilirdi.

Yeşaya'nın hizmetinden şu ilkeler öğrenilir:

1. Tanrı kimi zaman Mesih inanlısından zor bir hizmet bekler.
 - a. Tanrı'nın bildirisini iletmekle kendilerinden sevgi ve saygı görmek istediği kişilerin öfkelerini alevlendirmiş olabilir.

Yeşaya, Mısır'la bağlaşıklık olmak isteyen toplum ve politikacıların öfkelerini uyandırdı. Bu antlaşmaya karşı durmakla vatan haini olarak görüldü. Mesih inanlısı da, Tanrı'nın gerçeğini sulandırmazsa, birçok kişinin gözünde dar ve anlayışsız bir konumu savunmak zorunda olur.
 - b. Tanrı'nın güvenilir konuşmacısı ve temsilcisinin rahatlığı, maddesel durumu ve onuru bozulabilir.
 - c. Tanrı'nın haberini iletmekle halkın acımasızca alaylarını ve suçlamasını çekmek zorunda olabilir.

2. Tanrı, bu olumsuz olanaklara karşın, Mesih inanlısının çağrıldığı hizmeti güvenilirlikle yüklenmesini bekler.
 - a. Zarar görmeden Tanrı'nın buyruğuna karşı gelinmez.
Eğer bir oğul babasının isteğini, bir yurttaş kralının buyruğunu ve bir asker komutanının emrini yerine getirmek için koşuyorsa, Göksel Baba ve Kutsal Kurtarıcı'nın da her buyruğu çabucak yapılmasın mı? Oyalanmaya, direnmeye, pazarlık yapmaya yer var mı?
 - b. Mesih İsa çarmıhta ölerək günahlının borcunu ödedi, inananlara sonsuz yaşam sağladı, onları günahın sürgünlüğünden özgür kıldı. Bir Mesih inanlısı, O'nun yüklendiği örnek hizmeti anlayarak Tanrı'nın istediği her hizmeti üstlenmelidir.
 - c. Mesih inanlısının Tanrı'ya sunduğu ama hoşlanmadığı hizmet, daha çok beğeneceği bir hizmet için hazırlık olabilir (Matta 25:21).

20:3 alamet ve örnek olarak: Yeremya ve Hezekiel gibi daha sonradan gelen peygamberler de çok kez topluluk önünde bir simge rolü üstlendiler. Ama Yeşaya yalnız bu kez böyle bir role girdi. Çoğu zaman onun doğal yaşantısı topluma vaaz etmek için yeterliydi (8:18).

Tanrı, çağlar boyunca belirli bildirimleri insanlara iletmek istedi. Eski çağlarda peygamberler aracılığıyla, Kutsal Yazı tamamlandıktan sonra da Kutsal Yazı ile ruhsal ilkeleri bildirdi. İnsanların bu bildiriye anlamaları için, ruhsal algılama yeteneklerini geliştirmek için türlü yöntemler kullandı/kullanır. Örneğin:

1. Doğa (Haberciler'in İşleri 14:17; Romalılar 1:20)
2. Kutsal Yazı'daki tarihsel ve kişisel olaylar (1. Korintliler 10:6,11)
3. Vicdan (Romalılar 2:15)
4. Simgeler
 - a. İbrahim'in yardığı hayvanlar (Tekvin 15:9-11)
 - b. İsrail'e yol gösteren bulut direği (Çıkış 14:19,20)
 - c. Çadırın mobilyası ve törenleri (Levililer)
 - ç. Yeremya'nın boyunduruğu (Yeremya 27:2)
 - d. Hezekiel'in sol yanına yatması (Hezekiel 4:4)
 - e. Agabus'un kendi elleriyle ayaklarını Pavlus'un kuşağıyla bağlaması (Haberciler'in İşleri 21:11)
5. Sözler
 - a. Kutsal Söz: Diğerlerinden kolay anlaşılabilir ve uyum sağlanması gereken yöntem.
 - b. Kutsal Söze uygun konuşan kişinin eğitici ve ikna edici sözleri

kulum Yeşaya: Tanrı Yeşaya'yı övüyordu. «Kulum Yeşaya» -- «Yüce Tanrı'ya hizmet eden köle» -- yüreği ne çok sevindiren bir unvan! Bir kişinin Tanrı'ya hizmet edebilmesi gerçekten büyük bir lütuftur. Kutsal Yazı'da Yeşaya'dan başka yalnız bir avuç kişi «kulum» unvanını paylaşır:

1. İbrahim (Tekvin 26:24)
2. Musa (Sayılar 12:7)
3. Kaleb (Sayılar 14:24)
4. Eyup (Eyup 1:8; 42:7,8)
5. Eliakim (Yeşaya 22:20)
6. Zerubbabel (Haggay 2:23)

Pavlus Mesih İsa'nın tutuklusuydu (Efesliler 3:1; Filimon 1,9).

20:4 Aşur kralı da, Mısır'a utanç olsun diye ...: İlkın Sanherib, sonra Esar-hadon Mısır'ı ağır biçimde yendi. Bu peygamberlikten on iki yıl sonra İ.Ö. 701 yılının olaylarını açıklayan belgelerde Sanherib'e ilişkin şu parça bulunur: «Ekron'un yardımına koşmak üzere Mısır'ın krallarıyla birlikte Kral Mero'nun okçuları, savaş arabaları ve atlılarından oluşan sayısız bir ordu toplanmış bulundu. Elteke yakınlarında orduları önümde sıraya dizildi. Onlar askerlerini yüreklendirip sıkıştırıyorlardı. Rabbim olan Asur'un hizmetinde olup onlarla savaştım ve yendim. Savaşın ortasında elimle Mısır krallarını ve Kral Mero'yu canlı olarak ele geçirdim.» (G. Smith, Eponym Canon, sayfa 133-134'ten The Pulpit Commentary, sayfa 331'e aktarılan bilgiye göre).

Asur egemenliğinin sınırları, İ.Ö. yedinci yüzyılda en geniş durumuna ulaştı. Bu da, Kral Esar-hadon'un ordularının İ.Ö. 671 yılında Mısır'ı ele geçirmesiyle oldu. Böylelikle Asur egemenliği Dicle Irmağı'ndan Nil Irmağı'na dek uzanmış bulunuyordu. Asur belgelerinde bu yengi yazılıdır. Esar-hadon olayı şöyle açıklar:

«Birbirlerinden on beş günlük yürüyüş uzaklığında olan, İshhupri kasabasından kralın oturağı olan Memfis'e dek her gün ara vermeden, tüm büyük ilahlar tarafından lanetlenmiş Mısır'la Habeş'in kralı Tirhaka'ya karşı en kanlı savaşları savaştım. Oklarımın uçlarıyla beş kez onu iyileşmez yaralarla yaraladım. Onun kralının oturağı olan Memfis'e saldırdım; lağımlarla, gediklerle ve saldırı merdivenleriyle yarım gün içinde onu ele geçirdim. Onu mahvettim, surlarını yıktım ve onu yaktım. Saraydaki kadınlarla birlikte onun eşini, onun mirasçısı Ushanahuru'yla diğer çocuklarını, onun varlığını, atlarını, sığırlarını büyük miktarda çapul olarak Asur'a gönderdim. Mısır'dan tüm Habeşliler'i sürdürdüm -- krala saygı göstereceğini diye bir kişi bile bırakmadım. Mısır'da her yerde yeni krallar, valiler, memurlar, deniz başkanları, subaylarla yazmanlar atadım. İlahlarım Aşur'la diğer büyük tanrılara sonsuza dek kurban ayinleri başlattım.» (Moscatti, Sabatino. The Face of the Ancient Orient, s.68)

Egemen olarak Esar-hadon'un övünmesine karşın 20 yıl sonra Asur, Mısır üzerindeki gücünü yitirdi. Medler'in Asur'u yenmesiyle Asur dünya güçlülere arasındaki yerini kaybetti.

oturak yerleri açık: «Oturak yerleri açık» cümlesini andıran sahneler, Mısır'daki dikilitaşlar üzerinde gösterilir (47:2,3). Asur'un esirleri genellikle yalınayak ve kısa kollu, dizlere ya da ayak bileğine gelen bir gömlek giyinmiş olarak gösterilir. Mısırlılar'ın ve Etiyopyalılar'ın gündelik giyimi yalnız dize kadar uzayan bir gömlekti. Bu nedenle, esirlerin daha az örtündükleri sanılır.

20:5 güvendikleri, övündükleri: Bu bölümde, Şalmaneser'in yerine geçen Sargon'un egemenliğinde (İ.Ö.722-715), Asur'un Mısır'a saldırması önceden bildirilir. Bununla birlikte Mısır'ın yardımına bel bağlayan Yahuda uyarılır.

Tümyürekle yalnız Tanrı'ya güvenmek, insanlar için nedense zordur. İnsan açısından Yahuda'nın kaderi Asur'un elindeydi. Tanrı'nın Yahuda'yı Asur'un pençesinden kurtarabilmesi için, Yahudalılar O'na hiç şaşmadan güvenmeliydi (Markos 6:5,6; 9:23). Ne yazık ki, Tanrı'nın yardımı onlara az göründü. Etiyopya'yla birleşmiş Mısır'ın desteği, Tanrı'nın yardımından kat kat güvenilir görünüyordu. İsrail, Mısır'a boş yere güvenmişti (2. Krallar 17:4-6), ama Yahuda bundan ders almadı. Bunun için Yeşaya üç yıl çıplak gezerek (20:3) aynı gerçeği öğretmeye çağrıldı (Tanrı'nın Yahuda'ya gösterdiği sabır ve kayra!).

Mısır'ın Asur'un eline düşmesi, Yeşaya'nın peygamberliği ve simgesel giyimi Hizkiya üzerine büyük bir etki bırakmış olmalı. Hizkiya, Asur'un aşırı tehditleri karşısında güçsüzlük içinde kendini Tanrı'ya teslim etti (37:1-4,14-20). Tanrı Hizkiya'nın imanını görünce harekete geçti, Yahuda'yı

yutmak üzere olan Asur kuvvetlerini yok etti (37:6,36-38). Böylelikle Yahuda'nın bağımsız krallığını bir yüzyıl daha uzattı.

Habeş, Mısır: Daha önce Habeşli kral Aşağı Mısır'dan çekilmişti. Bu bölümde büyük olasılıkla Asur korkusu nedeniyle Mısır'la Habeş bağlaşıklık durumdadır. Onun için 19. bölümde tek Mısır'dan, ama 20. bölümde Mısır'la Habeş'ten birlikte söz edilir.

öväündükleri Mısır'dan dolayı şaşıracaklar ve utanacaklar: Mısır İsraililer için kölelik ve işkence bölgesiydi. Buna karşın, zor duruma düşünce, Tanrı'ya güvenmeyen Yahudalılar, Mısır'a sığınmak ve yardım istemek için acele ederdiler (30:2; Yeremya 43:7). Rabşake bile bunu duymuştu ve Hizkiya'nın yüzüne vurdu (36:6).

utanacaklar: Utanç verici günahlar, utandırıcı yargıyı gerektirir. Düşman orduları tarafından yenilmek ve sürülmek, bir topluma verilebilecek belki de en ağır cezadır.

20:6 kıyı memleketi: Sargon, Mısır'dan yardım bekleyen dört ülkeden söz ederken onları kıyı ülkeleri olarak betimledi.

yardım bulalım diye kendisine kaçıp sığındığımız böyle oldu; biz nasıl kaçıp da kurtuluruz?: İnsandan yardım bekleyen, büyük düş kırıklığına uğrar (Hezekiel 29:6,7). Yahuda Tanrı'ya güvendiği Asur'dan korkacağı hiçbir şey yoktu. «Düşmana karşı bize yardım edecek» tek Tanrı'dır diyebilir, «çünkü insanın yardımı boştur.» Tanrı'ya güvenenler, «Tanrı'yla yiğitlik ederiz; düşmanlarımızı çiğneyecek olan O'dur» diyerek avutulur (Mezmun 60:10-12; 108:12-13). Tüm Mesih inanlıları sorunlar karşısında bu ilkeyi izlesinler. Boş yerlere başvurmaktan sakınır, böylelikle de Tanrı'nın bereketinden hiçbir zaman yoksun olmazlar.

Kişi bir diğerine, neden sığınamaz?

1. Karşısındakinin iyi niyetinden emin olamaz.
 - a. Yardım etmeye hazır görünen kişi, kendi yararını arıyor olabilir.
 - b. Kişi dürüstçe yardım etmeye başladıktan sonra döneklilik yüreğini saptırabilir.
2. Karşısındakinin, iyi niyetlerini gerçekleştirmek için yetenekleri yetmeyebilir.
3. Eğer yardım eden kişi her ayrıntıda Tanrı'ya boyun eğmezse, sağladığı «yardım» zarara yol açabilir.

biz nasıl kaçıp da kurtuluruz?: Bu ciddi soru ümitsizlikten ortaya çıktı. Ne var ki, bu ümitsizlik Yahuda'nın tek ümidiydi. Denediği bütün çareler boşa çıkınca, çaresiz kaldı. Ya Tanrı'ya güvenecekti ya da gerçekten batacakti. Bu durumdaki bir ulus Tanrı'ya dönmez mi?